

دستورالعمل ترویجی:

مدیریت بید گوجه فرنگی *Tuta absoluta* (Meyrick) (Lepidoptera: Gelechidae)

شناسنامه

- عنوان: مدیریت بید گوجه فرنگی *Tuta absoluta* (Meyrick) (Lepidoptera: Gelechidae)
- نویسنده: پیمان نامور، عضو هیأت علمی مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی جنوب کرمان
- نظارت: احمد آئین
- چاپ و تکثیر: واحد روابط عمومی مرکز
- سال انتشار: ۱۳۹۴
- شماره ثبت: ۱۱-۲۸۰-۱۴۰۴
- تیراژ: ۱۰۰ نسخه
- آدرس: جیرفت- علی آباد عمران - ص. پ ۱۱۵- ۷۸۶۱۵
- پست الکترونیکی: res_jiroft@areo.ir
- وبگاه: <http://jiroft.areo.ir>

معاونت پژوهشی

کمیته انتشارات

مقدمه:

منطقه جیرفت و کهنوج در جنوب استان کرمان با بیش از ۱۶ هزار هکتار سطح زیر کشت مزارع گوجه فرنگی و اختصاص سطح قابل توجهی از گلخانه‌های جالیزی به کشت این محصول، رتبه دوم تولید گوجه فرنگی در سطح کشور را به خود اختصاص داده است. آفت بید گوجه فرنگی برای اولین بار در فصل زراعی ۹۰-۱۳۸۹ در مزارع و گلخانه‌های منطقه جیرفت و کهنوج مشاهده و گزارش شد. این آفت دارای توان خسارت‌زایی فوق‌العاده و سرعت گسترش بسیار بالا است. از طرف دیگر ناشناخته بودن این آفت برای کارشناسان و کشاورزان، باعث شده که به عنوان مهمترین تهدید تولید گوجه در جنوب استان کرمان مورد توجه باشد.

طی سالیان گذشته مطالعات زیادی در قالب چند پروژه تحقیقاتی در مورد جنبه‌های مختلف زیتی و کنترل این آفت در مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی جیرفت به انجام رسیده و همچنان در حال انجام است که در زیر برخی از یافته‌های این پروژه‌ها جهت اطلاع و استفاده کشاورزان و مروجان و کارشناسان محترم ارائه می‌شود.

الف- عملیات زراعی:

۱. تناوب زراعی با گیاهان غیر Solanaceae

۲. تغذیه بهینه و آبیاری به موقع بوته‌ها

۳. حذف بوته‌های آلوده به آفت و از بین بردن بقایای گیاهی در مزرعه در هر مرحله رشدی از فصل

۴. از بین بردن میزبانان وحشی آفت (علف‌های هرز) از اطراف مزرعه

۵. حذف بقایای گیاهی در مزرعه بلافاصله پس از برداشت محصول

ب- پایش جمعیت آفت توسط تله‌های فرمونی و تصمیم‌گیری بعدی در خصوص نحوه مبارزه شیمیایی بر اساس شکار این تله‌ها.

برای این منظور از تله‌های فرمونی دلتا استفاده شود. به این ترتیب که در مزارع باز و در مناطق جنوبی تر مانند منوجان و آسمینون از ابتدای انتقال نشاها به مزرعه و در مناطق شمالی‌تر مانند جیرفت و عنبر آباد از اسفند ماه و پس از برداشتن تونلهای پلاستیکی از روی بوته‌ها، یک تله به ازاء هر ۱۰ - ۱۵ هکتار مزرعه در ارتفاع

۳- لازم به ذکر است این حشره در برابر ترکیبات پایروثروئید مقاوم شده است. برای جلوگیری از بروز مقاومت در برابر سایر حشره-کشها، تناوب شیوه مصرف و نوع سم ضروری است. مطالعات نشان می‌دهد در مزارع مناطق جنوبی طی اواخر مهر تا اوایل آذر و نیز اسفند به بعد جمعیت آفت به اوج می‌رسد و در مناطق شمالی در فروردین واردیبهشت اوج جمعیت آفت مشاهده می‌شود.

شکل ۲- تله های نوری - فرمونی مناسب برای کنترل بید گوجه فرنگی.

قابل توجه دارند بهتر است تله ها در خارج از مزرعه (فاصله بیش از ۱۰ متر از حاشیه مزرعه) نصب شوند.

د- در صورتی که تعداد حشرات بالغ شکار شده بیش تر از ۴۰ عدد در هر تله در هر ۲۴ ساعت باشد:

۱- مصرف حشره کش ایمیداکلوپراید (کونفیدور) ۱۰ - ۸ روز قبل از انتقال نشاء از طریق آب آبیاری.

۲- کاربرد سموم اسپینوساد، ایندوکساکارب، تیوسیکلام، تاکومی و پروکلیم فیت روی شاخ و برگها به صورت محلول پاشی.

شکل ۱- تله های فرمونی تشتی و دلتا برای شکار بید گوجه فرنگی

بوته‌ها از سطح زمین نصب شده و هر هفته آمار شکار طی ۲۴ ساعت نصب تله، بررسی شود. در شرایط گلخانه ای نیز از ابتدای فصل تله دلتا به ازاء هر سالن یک عدد در ارتفاع بوته ها نصب شده و هر هفته مانند مورد قبل بررسی و شمارش شکار انجام شود.

ج- در صورتی که تعداد حشرات بالغ شکار شده کم تر از ۴۰ عدد در هر تله در هر ۲۴ ساعت باشد:

۱. کاربرد باکتری *Bacillus thuringiensis* var. *kurstaki* (B.t.) روی شاخ و برگها.

۲. استفاده از تله‌های فرمونی از نوع دلتا و یا تله‌های تشتی (شکل ۱) به تعداد ۴۰ - ۳۰ تله در هر هکتار در صورت استفاده از تله های نوری- فرمونی (شکل ۲) این تعداد به نصف تقلیل یابد. لازم به ذکر است این شیوه به خصوص در مورد گلخانه‌ها موثر می‌باشد. اما در مزارع باز هم قابل استفاده است. باید توجه داشت در مزارع جدا که با سایر مزارع فاصله